डॉ. आंबेडकर कॉलेज दीक्षाभूमी नागपूर
राज्यशास्त्र विभाग
महाराष्ट्र विधानसभा हिवाळी अधिवेशन नागपूर- डिसेंबर 2025
अभ्यास दौरा अहवाल

दिनांक : 10/12/2025
स्थळ : महाराष्ट्र विधिमंडळ, नागपूर
वेळ : 12 ते 12.30

विद्यार्थ्यांना लोकशाहीची कार्यप्रणाली, विधानमंडळाचे कामकाज तसेच प्रत्यक्षात विधिमंडळाचे वातावरण अनुभवता यावे या उद्देशाने नागपूर येथे सुरू असलेल्या महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या हिवाळी अधिवेशनास शैक्षणिक भेट दिली. या भेटीचा मुख्य हेतू विद्यार्थ्यांमध्ये राजकीय जागरूकता, संसदीय कार्याचे ज्ञान आणि लोकशाही संस्थांचा प्रत्यक्ष अनुभव निर्माण करणे हा होता.

भेटीची रूपरेषा

विद्यार्थ्यांनी सकाळी नागपूर येथील विधान भवन परिसरात प्रवेश केला. प्रवेशद्वारावर सुरक्षा तपासणीनंतर गटाला मार्गदर्शक अधिकाऱ्याने स्वागत करून संपूर्ण विधिमंडळाची माहिती दिली. विद्यार्थ्यांना **विधानसभेचे** व **विधानपरिषदेचे** कामकाज पाहण्याची संधी मिळाली. अधिवेशनादरम्यान मंत्री व विरोधी पक्षातील सदस्य यांच्यातील चर्चा, प्रश्नोत्तरे आणि विविध विषयांवरील मांडणी विद्यार्थ्यांनी प्रत्यक्ष पाहिली. काही विद्यार्थ्यांना अधिकाऱ्यांशी संवाद साधता आला व त्यांना अधिवेशनाची संरचना, नियम, प्रश्नोत्तराचा कालावधी, स्थगन सूचना, शून्यकाल इत्यादींबाबत सखोल माहिती मिळाली. विद्यार्थ्यांनी प्रथमच **विधिमंडळाचे औपचारिक वातावरण, शिस्त आणि प्रक्रियांचे पालन** प्रत्यक्ष पाहिले. लोकप्रतिनिधी जनहिताच्या प्रश्नांवर चर्चा कशी करतात, निर्णय कसे घेतले जातात हे पाहून विद्यार्थ्यांमध्ये लोकशाहीबद्दल अधिक आदर निर्माण झाला.

विद्यार्थ्यांच्या प्रतिक्रिया-

काही विद्यार्थ्यांनी प्रशासन व राजकारणाविषयीची आवड वाढल्याचे सांगितले. प्रश्नोत्तर काळातील तीव्र पण नियमबद्ध चर्चा विद्यार्थ्यांसाठी अतिशय शिकण्याजोगी ठरली. शासन कसे कार्य करते, धोरणे कशी आखली जातात आणि त्यामागील प्रक्रिया काय असते याची स्पष्ट समज विद्यार्थ्यांना झाली.

शैक्षणिक परिणाम

या भेटीद्वारे विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील गोष्टींचा विकास झाला.

- संसदीय लोकशाहीची व्यावहारिक समज
- राजकीय प्रक्रियेबद्दल रुची व जिज्ञासा
- संवादकौशल्य व तर्कशक्ती

- संविधानिक संस्थांचा आदर व जागरूकता
- सामाजिक-राजकीय विषयांबाबत जागरूकता

एकूणच नागपूर येथील हिवाळी अधिवेशनास दिलेली ही शैक्षणिक भेट विद्यार्थ्यांसाठी अत्यंत उपयुक्त, ज्ञानवर्धक व प्रेरणादायी ठरली. प्रत्यक्ष विधिमंडळाचे कामकाज पाहून विद्यार्थ्यांची लोकशाही प्रक्रियेबद्दलची समज अधिक सखोल झाली. भविष्यातही अशा शैक्षणिक भेटींचे आयोजन केल्यास विद्यार्थी समाजाशी, लोकशाहीशी आणि प्रशासनाशी अधिक जवळीक साधू शकतात.

हिवाळी अधिवेशन अभ्यास दौरा संबंधित कागदपत्रे

१. विद्यार्थांना दिलेली नोटीस
२. विधान मंडळ सचिवालयाकडून मिळालेले परवानगी पत्र
३. पोस्टर
४. विद्यार्थ्यांचे उपस्थिती पत्रक
५. महाविद्यालयात व अधिवेशन स्थळी घेतलेले छायाचित्र

डॉ. आंबेडकर कॉलेज दीक्षाभूमी नागपूर

राज्यशास्त्र विभाग

सूचना

दिनांक- १२/११/२०२५

महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थ्यांना कळविण्यात येते की, महाराष्ट्र विधानसभा हिवाळी अधिवेशन नागपूर येथे २ डिसेंबर २०२५ पासून सुरु होत आहे. राज्यशास्त्र विभागातर्फे 'हिवाळी अधिवेशन भेट' आयोजित करण्यात येत आहे. इच्छुक विद्यार्थ्यांनी खालीलप्रमाणे दिलेल्या लिंक वर whatsapp ग्रुप जॉईन करून त्यावर त्यांचे नाव, वर्ग व इमेल आयडी पाठवावी.

https://chat.whatsapp.com/Ke75mJIE2a4GNd5d9IXhWM?mode=wwt

Cvidya

डॉ. विद्या चौरपगार

राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख

मो. 9850696353

Dr. Deepa Panhekar

Officiating Principal

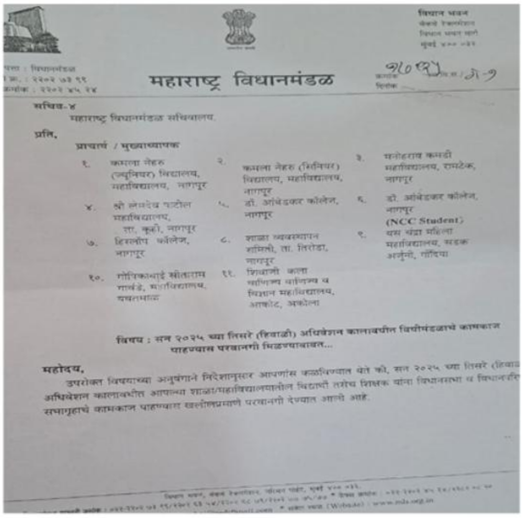

महाराष्ट्र विधानमंडळ

सचिव-४
महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय.

प्रति,
प्राचार्य / मुख्याध्यापक

१. कमला नेहरु (ज्युनियर) विद्यालय, महाविद्यालय, नागपूर
२. कमला नेहरु (सिनियर) विद्यालय, महाविद्यालय, नागपूर
३. मनोहरराव कामडी महाविद्यालय, रामटेक, नागपूर
४. श्री लेमदेव पाटील महाविद्यालय, ता. कुही, नागपूर
५. डॉ. आंबेडकर कॉलेज, नागपूर
६. डॉ. आंबेडकर कॉलेज, नागपूर (NCC Student)
७. हिस्लॉप कॉलेज, नागपूर
८. शाळा व्यवस्थापन समिती, ता. तिरोडा, नागपूर
९. धन चंद्रा महिला महाविद्यालय, सडक अर्जुनी, गोंदिया
१०. गोपिकाबाई सीताराम गावंडे, महाविद्यालय, यवतमाळ
११. शिवाजी कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, आकोट, अकोला

विषय : सन २०२५ च्या तिसरे (हिवाळी) अधिवेशन कालावधीत विधीमंडळाचे कामकाज पाहण्यास परवानगी मिळण्याबाबत...

महोदय,
उपरोक्त विषयाच्या अनुषंगाने निदेशानुसार आपणांस कळविण्यात येते की, सन २०२५ च्या तिसरे (हिवाळी) अधिवेशन कालावधीत आपल्या शाळा/महाविद्यालयातील विद्यार्थी तसेच शिक्षक यांना विधानसभा व विधानपरिषद सभागृहाचे कामकाज पाहण्यास खालीलप्रमाणे परवानगी देण्यात आली आहे.

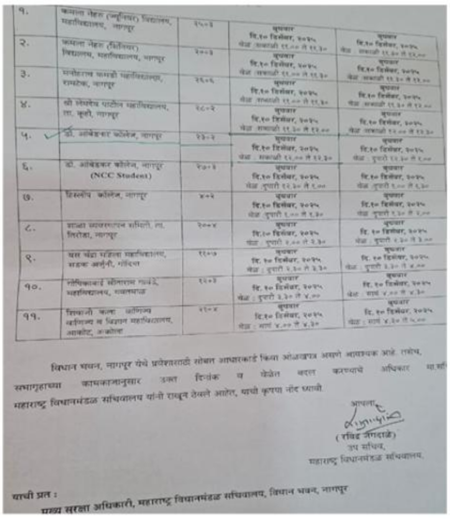

१.	कमला नेहरु (ज्युनियर) विद्यालय, महाविद्यालय, नागपूर	१५+३	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ सकाळी ११.०० ते ११.३०	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ सकाळी ११.३० ते १२.००
२.	कमला नेहरु (सिनियर) विद्यालय, महाविद्यालय, नागपूर	२०+३	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ सकाळी ११.०० ते ११.३०	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ सकाळी ११.३० ते १२.००
३.	मनोहरराव कामडी महाविद्यालय, रामटेक, नागपूर	२६+६	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ सकाळी ११.०० ते ११.३०	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ सकाळी ११.३० ते १२.००
४.	श्री लेमदेव पाटील महाविद्यालय, ता. कुही, नागपूर	२८+२	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ सकाळी ११.३० ते १२.००	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ सकाळी १२.०० ते १२.३०
५.	डॉ. आंबेडकर कॉलेज, नागपूर	२३+२	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ सकाळी १२.०० ते १२.३०	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ दुपारी १२.३० ते १.००
६.	डॉ. आंबेडकर कॉलेज, नागपूर (NCC Student)	२७+३	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ दुपारी १२.३० ते १.००	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ दुपारी १.०० ते १.३०
७.	हिस्लॉप कॉलेज, नागपूर	४+२	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ दुपारी १.०० ते १.३०	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ दुपारी १.३० ते २.००
८.	शाळा व्यवस्थापन समिती, ता. तिरोडा, नागपूर	२०+४	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ दुपारी २.०० ते २.३०	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ दुपारी २.३० ते ३.००
९.	धन चंद्रा महिला महाविद्यालय, सडक अर्जुनी, गोंदिया	११+७	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ दुपारी २.३० ते ३.३०	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ दुपारी ३.३० ते ४.००
१०.	गोपिकाबाई सीताराम गावंडे, महाविद्यालय, यवतमाळ	१२+३	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ दुपारी ३.३० ते ४.००	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ सायं ४.०० ते ४.३०
११.	शिवाजी कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, आकोट, अकोला	२१+४	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ सायं ४.०० ते ४.३०	बुधवार दि.१० डिसेंबर, २०२५ वेळ सायं ४.३० ते ५.००

विधान भवन, नागपूर येथे प्रवेशासाठी सोबत आधारकार्ड किंवा ओळखपत्र असणे आवश्यक आहे. तसेच, सभागृहाच्या कामकाजानुसार उक्त दिनांक व वेळेत बदल करण्याचे अधिकार महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय यांनी राखून ठेवले आहेत, याची कृपया नोंद घ्यावी.

आपला,
(रविंद्र जगदाळे)
उप सचिव,
महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय.

याची प्रत :
मुख्य सुरक्षा अधिकारी, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन, नागपूर

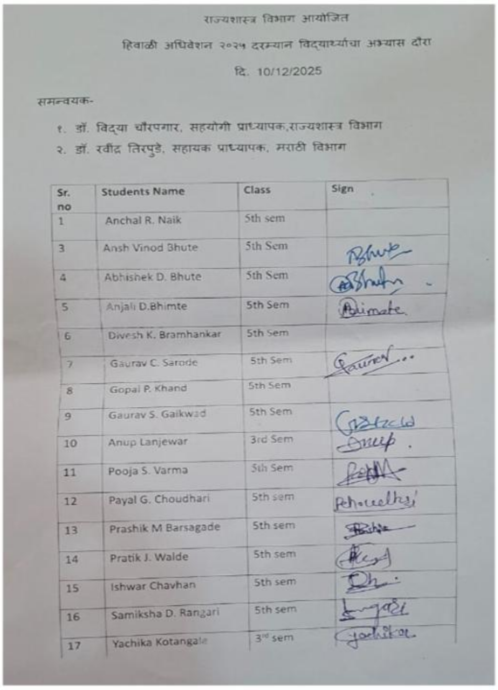

राज्यशास्त्र विभाग आयोजित

हिवाळी अधिवेशन २०२५ दरम्यान विद्यार्थ्यांचा अभ्यास दौरा

दि. 10/12/2025

समन्वयक-

१. डॉ. विद्या चौरपगार, सहयोगी प्राध्यापक,राज्यशास्त्र विभाग
२. डॉ. रवींद्र तिरपुडे, सहायक प्राध्यापक, मराठी विभाग

Sr. no	Students Name	Class	Sign
1	Anchal R. Naik	5th sem	
3	Ansh Vinod Bhute	5th Sem	(signed)
4	Abhishek D. Bhute	5th Sem	(signed)
5	Anjali D.Bhimte	5th Sem	(signed)
6	Divesh K. Bramhankar	5th Sem	
7	Gaurav C. Sarode	5th Sem	(signed)
8	Gopal P. Khand	5th Sem	
9	Gaurav S. Gaikwad	5th Sem	(signed)
10	Anup Lanjewar	3rd Sem	(signed)
11	Pooja S. Varma	5th Sem	(signed)
12	Payal G. Choudhari	5th sem	(signed)
13	Prashik M Barsagade	5th sem	(signed)
14	Pratik J. Walde	5th sem	(signed)
15	Ishwar Chavhan	5th sem	(signed)
16	Samiksha D. Rangari	5th sem	(signed)
17	Yachika Kotangale	3rd sem	(signed)

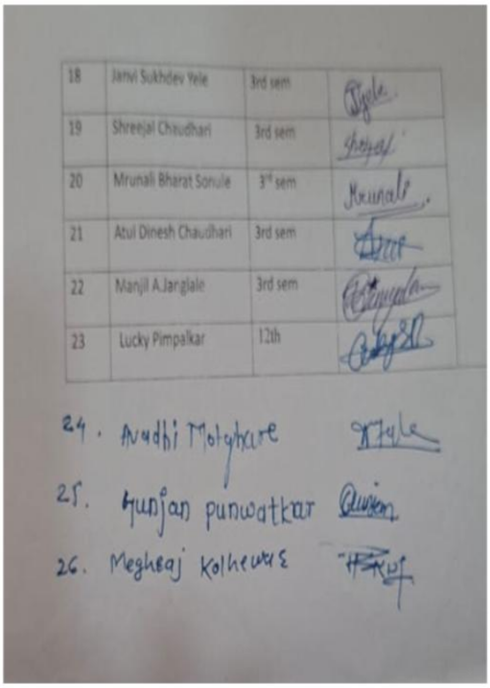

18	Janvi Sukhdev Yele	3rd sem	(signed)
19	Shreejal Chaudhari	3rd sem	(signed)
20	Mrunali Bharat Sonule	3rd sem	(signed)
21	Atul Dinesh Chaudhari	3rd sem	(signed)
22	Manjil A.Jarglale	3rd sem	(signed)
23	Lucky Pimpalkar	12th	(signed)

24. Avadhi Motghare
25. Gunjan punwatkar
26. Meghraj Kolhewar

Cvidya

डॉ. विद्या चौरपगार
राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख
मो. 9850696353